

GRIFFIE

raadsgriffie@woerden.nl
0348-428510
06-20094715

Aan
Presidium
Afschrift aan
Gemeenteraad

Memo

Datum
4-1-2016
Opsteller
E.M. Geldorp
Bijlage

Onderwerp
onderzoek berichtgeving (voormalig) wethouder Duindam

Inleiding

In de raadsvergadering van woensdag 16 december heeft de burgemeester, na het bekend maken van zijn aftreden door wethouder Duindam, aangegeven dat hij en de griffier de voorbereidingen op zich zullen nemen in het kader van een onafhankelijk evaluerend feitonderzoek. De raad heeft dat voornemen raadsbreed ondersteund.

In dit memo wordt nader ingegaan op de aanpak van dat onderzoek. Er wordt ingegaan op de te kiezen onderzoeksvorm en de (totstandkoming van de) onderzoeksopdracht en –vragen.

Onderzoeksvormen

Zowel de raad als het college kunnen (eigenstandig) een onderzoek (laten) instellen, al dan niet uitgevoerd met de medewerking van externen. Hieronder worden een aantal vormen geschetst.

1. Onderzoek door het College

In de derde plaats schrijft de Gemeentewet dwingend onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. De raad stelt bij verordening regels vast voor dit onderzoek (art. 213a Gemeentewet). Deze regels kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de frequentie van het onderzoek en de wijze waarop een en ander wordt afgestemd met de gemeentelijke rekenkamerfunctie.

Voordeel: kan snel en met medewerking van interne ambtenaren

Nadeel: raad heeft geen enkele regie over proces, college kan of is onderwerp van onderzoek waardoor schijn van “de slager die zijn eigen vlees keurt” aan de orde kan komen.

2. Onderzoek door de Rekenkamercommissie

In de tweede plaats voert de gemeentelijke rekenkamerfunctie onderzoeken uit. Deze onderzoeksrapportages kunnen de raad aanknopingspunten bieden voor de controle van het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. De raad kan de Rekenkamercommissie Woerden vragen en onderzoek uit te voeren.

Voordeel: onafhankelijk, partij die bekend is met de interne bestuurscultuur

Nadeel: raad heeft geen tot nauwelijks regie over proces, andere onderzoeken van de Rekenkamercommissie worden aangehouden, Rekenkamercommissie moet instemmen om medewerking te verlenen

3. Recht van enquête (met verordening)

Een belangrijk controle instrument van de raad is het recht van enquête. Het onderzoek kan zich uitstrekken tot het gehele door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. In het besluit van de raad tot het instellen van een onderzoek moet het te onderzoeken onderwerp worden omschreven.

Het onderzoek op grond van de artikelen 155a tot en met 155f Gemeentewet is een zwaar instrument. De raad dient in vergadering bijeen tot een dergelijk onderzoek te besluiten.

Voordeel: raad heeft 100% regie, betrokkenen (in wet omschreven) moeten medewerking verlenen

Nadeel: zwaarste instrument, verplichte procedures

4. Ad hoc raadsonderzoek (vorm-vrij, zonder verordening)

De raad kan ook besluiten tot het instellen van een lichter onderzoek zonder de verplichting om medewerking te verlenen. Een dergelijk onderzoek kan heel goed ad hoc plaatsvinden, dat wil zeggen zonder dat er een verordening aan ten grondslag ligt. Vergelijk het onderzoek *Radix & Veerman*. Dit onderzoek kan ook door derden worden uitgevoerd, bijvoorbeeld als de raad behoefte heeft aan een second opinion over gecompliceerde beleidsvoornemens van het college.

Voordeel: raad heeft 100% regie, is vrij in de aanpak, kan relatief snel

Nadeel: betrokkenen kunnen niet worden gedwongen medewerking te verlenen

Advies: Stel een ad hoc raadsonderzoek in, waarbij een externe partij het feitelijke onderzoek verricht aan de hand van de onderzoeksopdracht en –vragen. Door een externe partij het onderzoek uit laten voeren wordt de onafhankelijkheid optimaal gewaarborgd. Het onderzoek wordt namens de raad *procedureel* begeleid door een “commissie”, bestaande uit de burgemeester en de voorzitter van het Presidium. Deze commissie wordt ondersteund door de griffier.

Mogelijk geschikte bureaus: Berenschot (Ronald van der Mark) / Holland Integrity Group / BMC (prof. Marcel Boogers) / Pels Rijcken / Nijenrode Business Universiteit (prof. Marcel Pheijffer) / VU (prof. Hans van den Heuvel) / **Governance & Integrity**

Onderzoeksopdracht

Het is van belang de onderzoeksopdracht zo uitputtend en duidelijk als mogelijk te formuleren. Mocht het Presidium ertoe besluiten een raadsonderzoek in te stellen, waarbij een externe partij het feitelijke onderzoek verricht, dan is het wellicht wenselijk om in overleg met die externe partij en onderzoeksopdracht (verder) te duiden en de onderzoeksvragen (nader) op te stellen.

Doel van het onderzoek:

De feiten op tafel te krijgen die relevant zijn in de beoordeling van de vraag of er sprake is van belangenverstremgeling aan de kant van wethouder Duindam in het Gemboxx-dossier, dan wel de schijn van belangenverstremgeling (of feiten die de afwezigheid van belangenverstremgeling kunnen onderbouwen dan wel de schijn van belangenverstremgeling weg kunnen nemen).

De mogelijke vragen:

1. Welke zakelijke/aanmerkelijke belangen had (voormalig) wethouder Duindam gedurende de gehele periode dat hij wethouder is geweest en wanneer en op welke wijze heeft hij hiervan openbare melding gemaakt? Welke belangen heeft of had (in ieder geval tussen 2 november 2012 en 16 december 2015) (voormalig) wethouder Duindam in Grexx en in Gemboxx, zowel financieel als inhoudelijk (bijvoorbeeld zeggenschap), zowel rechtstreeks als indirect?
2. Heeft (voormalig) wethouder Duindam gedurende zijn gehele ambtsperiode conform de -indien van toepassing- gemeentewet, algemene wet bestuursrecht, de gedragscode politieke ambtsdragers gemeente Woerden en overige relevante regelgeving gehandeld? Welke (aantoonbare) activiteiten heeft hij ondernomen (en wanneer) om zijn aandelen in Grexx en in Gemboxx (of die van aan hem gelieerde BV's, stichtingen of anderszins) af te stoten? Is de anonieme beschuldiging van het plegen van fraude door de wethouder terecht of onterecht?
3. Past de handelwijze van het gehele college -gelet op vraag 2- binnen alle relevante wet- en regelgeving? Had het college of de overige leden van het college zich anders moeten opstellen? **In hoeverre is hierbij sprake geweest van verstrengeling van de belangen? Hoe had de schijn van de belangenverstrengeling door de wethouder en college voorkomen kunnen worden en is hier op een adequate wijze op ingespeeld?**
4. Is er sprake geweest van enige vorm van bevoordeling van Grexx of Gemboxx boven vergelijkbare partijen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze?
5. Is wethouder Duindam tussen 2012 en 2015 betrokken geweest bij de besluitvorming rondom Gemboxx dan wel bij de voorbereiding van die besluitvorming? **Wat was de rol die wethouder Duindam heeft gespeeld in formele besluitvorming en voorbereiding van besluitvorming waarbij Grexx of haar dochters opdrachten hebben gekregen van de gemeente Woerden?** Deze vraag ziet zowel op de interne (voorbereiding van) besluitvorming in Woerden, als op de voorbereidingen in relatie tot / in samenwerking met Eindhoven, Boxtel, en het Ministerie van BZK. Indien de vraag positief wordt beantwoord, is de vraag op welke wijze die betrokkenheid vorm was gegeven. Indien die vraag negatief wordt beantwoord (dus: er was geen betrokkenheid), is de vraag wat de verklaring is voor aanwijzingen van het tegendeel (zoals dat de naam van de wethouder op het document in Boxtel verschijnt, en is opgenomen in de besluitenlijst van het college).
6. (...)

Vervolg

In een extra Presidiumvergadering op **7 januari 2016, 19.00 uur** kunnen we aan de hand van bovenstaande het onderzoek verder vorm gaan geven. Daarna kunnen we aan de geselecteerde externe partijen een offerte opstellen. De begeleidingscommissie selecteert uiteindelijk de externe partij.

In de commissie Middelen van **12 januari 2016** kan de onderzoeksopdracht desgewenst in openbaarheid worden besproken. Als een overgrote meerderheid zich kan vinden in de opdracht en aanpak kunnen daarna meteen de noodzakelijke vervolgstappen worden ondernomen. In de raadsvergadering van **28 januari 2016** kan de gehele opdracht (formeel) worden vastgesteld / bekrachtigd. Met deze aanpak / planning kan het onderzoek zo snel als mogelijk aanvangen.

Er zullen ongetwijfeld kosten aan het onderzoek verbonden zijn. Hiervoor is geen reservering opgenomen bij de raads- en griffiebudgetten. De kosten zullen derhalve ten laste moeten

worden gebracht van de Algemene Reserve, de post onvoorzien of moeten worden meegenomen in de bestuursrapportage 2016.

Fracties wordt verzocht uiterlijk 6 januari 2016, 10.00 uur de vragen die zij in het kader van het onderzoek zouden willen meenemen door te geven aan de griffier. Hij zal in inventarisatie maken, die de dag erna tijdens de extra Presidiumvergadering van 7 januari kan worden besproken.